

ЧЕРЕСЬ УБІ ВІН ПІ ПРОВОШУ

Коли почалася війна, Володимир Дем'янович Легкий був п'ятнадцятирічним підлітком. Його рідне село Жадень, що в Дубровицькому районі, опинилося в самому епіцентрі партизанської війни. Одного дня німці оточили село, зігнали селян в одну хату на хуторі й підпалили. Володимир, його батько й мати, а також чотири сестри втекли в ліс. А баба з дідом не захотіли залишати свою хату напризволяще і залишились.

То коли німці, зробивши свою чорну справу, пішли із села, і втікачі під покровом ночі пробралися до своїх згарищ, Легкі побачили, що згоріла не тільки хата, а й вулики. Навіть погріб вигорів дощенту.

А в тій хаті, що стала для односельців колективною домовиною, впізнали по латці на кожусі останки діда – Микити Легкого. Згоріла у тому страшному вогні і баба Мотрона. Поховали Легкі батьків, оплакали, і став їх домівкою ліс.

Володимир з батьком пішли до партизанського загону Бринського, що базувався у лісах неподалік Жаденя. Партизанили аж до визволення краю від фашистів. Не було ночі, щоб не виходили партизани Брянського на якісь завдання. У багатьох операціях брав також участь і юний партизан Володимир Легкий. Коли підривали залізничні мости через Случ і Горинь, коли громили німецькі гарнізони на станціях Удрицьк і Біла, коли підривали залізничне полотно і пускали під укіс ворожі ешелони, Володя був у гущі подій і досі пам'ятає їх у найменших подробицях. Влітку 1943-го вони майже на три місяці повністю паралізували рух на відрізу залізничні Сарни-Луїнець. Він і зараз розповідає детально "технологію" цієї справи. Як закладали 50-грамові толові шашки під рейки, зривали, а потім вивозили на підводах у ліс до 500 метрів залізничного полотна разом зі шпалами. Німці за день його відновлювали, а вони підривали знов.

Прихід наших військ застав його у госпіталі. Далось взнаки лісове життя-буття у холоді, скупченості, антисанітарії – захворів тифом. Та молодий організм швидко справився з недугою. А тільки-но Володимир видужав, одразу пішов на фронт.

Поїзд, у якому переправляли їх запасний полк, під Шепетівкою розбомбили. П'ять вагонів із солдатами згоріли дощенту. Страшно було дивитися на живі

палаючі факели, які розбігалися від вагонів навсібіч. Та Володимира Легкого і цей вогонь не взяв. Залишився в одній гімнастерці, зате живий.

Отримав він у Здолбунівській комендатурі направлення в третю танкову армію генерала Рибалка. Повчився місяць у селі Туринка під Тернополем на танкіста і відразу в бій. Спочатку був командиром танка, потім – танкового взводу. Проїшов на своєму танку шлях великий і славний – визволяв Дубно, Тернопіль, Броди, Івано-Франківськ, Перемишль, Краків, брав участь у битвах на Львівсько-Сандомирському плацдармі, форсував річки Вісла, Одер, Ельба і, зрештою, штурмував Берлін і визволяв Прагу.

Взагалі-то танк – це залізна домовина відразу для всього екіпажу. Скільки його побратимів загинуло – живцем згоріло у цій залізній коробці. А його і тут пощадила доля. Тільки одного разу за Віслою розірвало снарядом гармату їх танка. По-ремонтували – і далі в бій.

А підбило вже в Берліні, куди їх танкова армія у складі Першого українського фронту маршала Конєва увійшла першою. Це тільки сказати просто: увійшла. А як те входження давалося!

Штурмували Берлін 10 днів. Ішли на відстані 50 метрів танк від танка. Міста фактично вже не було. Тільки бомбосховища і руїни. А небо над Берліном, згадує Володимир Легкий, було чорне від літаків. Такі бої точилися, що й згадувати страшно. Та все ж "пробивали" за день до чотирнадцяти кварталів. Було це дуже непросто. Німці ж свої танки окопали. А наші йшли напролом на виду. Ось одного разу, коли вони "висунули ніс" свого танка з-за рогу, по них і шарахнуло. Гусениця злетіла.

Відкотилися назад, і каже командир заряджаючому Міщенку: "Бери автомат, прикривай мене, а я цей танк з фауста підіб'ю". А той пропонує: "Ні, командире, давай навпаки". Так і

зробили. Танк ворожий, що підбив їх, знищили, але й Володимира Легкого поранило. Було це 1 травня 1945 року. У армійському санбаті перев'язали, і далі вперед.

Рейхстаг він бачив через амбразуру свого танка, стріляв по ньому. А розписатися не встиг. Бо їхню армію терміново перекинули на Прагу, де бій був короткий, та не менш напружений.

Тут і Перемогу зустрів. Пригадує Володимир Дем'янович, що їм тоді видали нове обмундировання, вишикували і влаштували парад з нагоди перемоги і повернення довоєнного президента Чехословаччини Бекеша, який також приймав цей парад.

За Берлін нагородили лейтенанта Легкого орденом Червоної Зірки. А ще дорожить ветеран своїми бойовими нагородами – медалями "За відвагу" та "За бойові заслуги", орденом Великої Вітчизняної війни 1 ступеня.

Якщо брати по календарю, то цей відрізок його життя, що прийшовся на війну, – найкоротший. А якщо згадати все пережите, то й у декілька життів не вбереш.

Скільки книг написано. Скільки фільмів знято, а в них нема і соті долі того, що їм, фронтовикам, довелося пережити, перестраждати. Це були трагедія і подвиг, що стали народною долею. Їх велич настільки очевидна, що є поза досяжністю для смертного. І важко знайти слова, щоб це передати. І я не знайшла. На жаль. А старалась.

Людмила МОШНЯГА